

Pfv.V.20.708/2008/7.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Czugler Péter Ügyvédi Iroda (1053 Budapest, Egyetem tér 5. II/11., ügyintéző: dr. Czugler Péter ügyvéd) által képviselt felperesnek a Fővárosi Ítéltábla (1055 Budapest, Markó u. 16.) alperes ellen kártérítés iránt a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság előtt 11.P.20.010/2007. szám alatt megindított és a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.229/2007/7. számú ítéletével befejezett perében, a jogerős ítélet ellen a felperes által 14. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán indult eljárásban a 2008. június 26. napján tartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, az adóhatóság külön felhívásra térítsen meg az államnak 2.500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében bírósági jogkörben okozott kár megfizetésére kérte az alperes kötelezését. A kereset ténybeli alapjaként előadta, hogy 1999. március 31-én megvásárolta a B., kerület R. u. 17-19. szám alatti ingatlant. A kerületi önkormányzat az adásvételről tudott. Annak ellenére, hogy az ingatlannak sem tulajdonosa, sem kezelője nem volt, a 19. szám alatti ingatlanban található lakásokat bérbe adta. A polgármesteri hivatal 2000. április 27-én kötött megállapodásban vállalta, hogy a lakásokat kiüríti, de ezt a megállapodást csak késedelmesen teljesítette. Ebből kára származott, ezért pert indított a B. kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatala és a B. Önkormányzat ellen. Az elsőfokú bíróság a keresetet a jogalap tekintetében teljes egészében, az összecszerűség vonatkozásában csak kis részben ítélte alaposnak. 1.894.825 forint és ennek késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kötelezte az alpereseket, ezt meghaladóan a keresetet

elutasította. Az elsőfokú bíróság ítélete ellen annak megváltoztatása, a keresetnek teljes egészében való helytadás érdekében fellebbezett. A polgármesteri hivatal és az önkormányzat az elsőfokú bíróság ítélete ellen fellebbezést és fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő. A perben másodfokon az alperes járt el. Annak ellenére, hogy az elsőfokú ítéletnek a követelés jogalapját megállapító része ellen egyik fél sem fellebbezett, az elsőfokú ítélet indokolását erre irányuló fellebbezés hiányában felülbírált és azt megváltoztatta. Ezzel megsértette a kérelemhez kötöttség eljárásjogi alapelvének a másodfokú eljárásban is érvényesülő Pp. 253. §-ának /3/ bekezdésében foglalt rendelkezését. Ha az alperes ezt a jogszabálysértést nem követi el, az elsőfokú bíróság ítéletét meg kellett volna változtatnia. Az alperes jogellenes és felróható magatartásával megakadályozta, hogy az őt jogszerűen megillető, szakértői bizonyítás nélkül is igazolható követeléséhez hozzájusson. A jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Legfelsőbb Bíróság egyesbírói eljárásban hozott végzéssel a felülvizsgálati kérelmét elutasította.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a felperes által hivatkozott jogszabálysértést elkövette. Álláspontja szerint amennyiben helytálló lenne a felperesnek a jogszabálysértésre való hivatkozása, a kártérítési felelőssége abban az esetben sem állapítható meg, mert annak nem állnak fenn a Ptk. 339. § /1/ bekezdése szerinti feltételei. A felperes a keresetben megjelölt kárral azonos összegű követelését a polgármesteri hivatal és az önkormányzat ellen folyamatban volt perben nem bizonyította.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Indokolása szerint a felperes a bírósági jogkörben okozott kár megfizetése iránti követelése alapjául a jogerős ítélet tartalmát jelölte meg. Az alperes a másodfokú eljárásban a rendelkezésére álló bizonyítékok együttes mérlegelésével jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban a kárát nem bizonyította, ezért a keresetet részben elutasító ítéleti döntés helybenhagyása jogszerűen történt. A Ptk. 339. §-ának /1/ bekezdése szerinti kárfelelősség megállapításának egyik feltétele, a jogellenesség az alperes terhére nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak a megváltoztatását, az alperesnek a kereseti kérelem szerinti marasztalását kérte.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kifejtette, az elsőfokú bíróság ítélete érdemben helyes, a jogi indokolása azonban kiigazításra szorul. A felperes a kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az alperes bírósági jogkörben eljárva okozott kárt azzal, hogy egy részben jogerőre emelkedett ítéletet - amely ellen a jogalapot érintő fellebbezést nem terjesztettek elő -, teljes terjedelmében felülbírált. A Pp. 229. § /1/ bekezdése értelmében a jogerős ítélet anyagi jogereje azt jelenti, hogy a bíróságok a keresettel érvényesített jogot véglegesen elbírálták, a felek azt többé nem tehetik vitássá. Az alperes jogerős ítéletének a felülbírálatára csak rendkívüli perorvoslat keretében kerülhetett volna sor. Ítélt dolognak csak az elbírált jog tekinthető. A bíróság érdemi döntését a rendelkező rész tartalmazza, ezért az ítélt dolog tartalma is a rendelkező résszel azonosítható. Az indokolás az érdemi döntés ténybeli és jogi alapját foglalja magában, azaz az ítélt dolog szempontjából az elbírált jog azonosítása, terjedelmének meghatározása szempontjából van jelentősége. A Pp. 253. §-ának /2/ bekezdése értelmében a másodfokú bíróság az érdemi döntése meghozatalakor reformatórius jogkörben jár el. Ez azt jelenti, hogy teljes egészében felülbírálhatja az elsőfokú ítéletben rögzített tényállást, ahhoz nincs kötve. Az elsőfokú bíróság által megállapítottaktól függetlenül önállóan felülmérlegelheti a bizonyítás eredményét és új tényállást állapíthat meg, ezért nem osztotta a felperesnek azt az álláspontját, hogy az alperes súlyos eljárási hibát vétett.

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak a megváltoztatását, az alperesnek a kereseti kérelem szerinti marasztalását, másodlagosan a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a felülvizsgálni kért ítélet jogszabálysértő. A perben eljáró bíróságok által megállapított tényállás hiányos, illetve iratellenes. A másodfokú bíróság megsértette a Pp. 195. és 196. §-ának a rendelkezéseit. Közokiratok, illetve teljes bizonyító erejű magánokiratok bizonyító erejének megfelelő határozat meghozatalát mellőzte. Jogszabálysértően figyelmen kívül hagyta a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárásban hozott végzésének a tartalmát, illetve jogszabálysértően mellőzte abból azt a megállapítást, amely szerint az alperes eljárásjogi szabálysértést követett el azzal, hogy a kereseti kérelmen túlterjeszkedett. A perben eljáró bíróságok megsértették a Pp. 3. §-ának /1/ és /2/ bekezdésében, a 213. § /1/ bekezdésében, a 215. §-ában és a 221. § /1/ bekezdésében foglalt kötelezettségüket. A felülvizsgálati kérelemmel támadott ítéletet hozó bíróság figyelmen kívül hagyta a Pp. 253. § /2/ és /3/ bekezdésében foglaltakat, különösen azt, hogy az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatra eleve alkalmatlan volt, ezért annak indokolását a hiányos - és ebben a tekintetben a másodfokú

eljárásban sem orvosolt - ítéleti tényállás mellett az indokolási részben nem lehetett volna megváltoztatni. A jogerős ítélet anyagi jogi és eljárásjogi tekintetben is megalapozatlan, mert a keresetben érvényesített jogtól eltérően nem a felperesi keresettel kapcsolatban állapított meg tényállást, illetve közölt jogi indokolást, hanem a keresettől független, annak tényeit teljes egészében figyelmen kívül hagyó aliud tényállás tekintetében született indokolás. Téves és megalapozatlan a másodfokú bíróság ítéletében megjelenő az az indokolás, hogy a kereset célja a jogerős ítélet felülvizsgálata lett volna. Megalapozatlan a felperes és az alperes közötti viszonyban res iudicata-ra hivatkozni arra az ítéletre alapítva, amely más felek között folyamatban volt perben született és amely csak annyiban kapcsolódik a jelen perhez, hogy az alperes kártérítési felelősségét e jogerős ítélet meghozatalával kapcsolatos súlyos eljárásjogi szabálysértés alapozza meg. Amennyiben az alperesi károkozó magatartás egy másodfokú ítélet meghozatala során elkövetett súlyos eljárásjogi szabálysértésben testesül meg, a tényállást ettől az eljárástól nem lehet elvonatkoztatni. Hangsúlyozta, a károkozás abban állt, hogy a jelen per alperese, mint eljáró bíróság ahelyett, hogy a fellebbezési kérelem keretei között értékelte volna azt a tényt, hogy a felperes a kártérítési igényét csaknem 270 millió forint tekintetében okiratokkal bizonyította, ezt a fellebbezési kérelmet nem bírálta el. Ez jogszabálysértő volt, hiszen ebben a körben szakértői bizonyításra nem volt szükség, már csak azért sem, mert az alperesek az okiratok tartalmát soha nem vitatták. Nyilvánvaló, hogy a nem vagyoni kártérítés összegszerűségének a megállapításához sem volt szükség szakértői bizonyításra, mert azt a bíróság mérlegeléssel állapítja meg. Az alperesnek ezért, amennyiben nem terjeszkedik túl a fellebbezési kérelem korlátain, a Pp. szerint nem lett volna más lehetősége, minthogy e részében, a keresettel, illetve a fellebbezéssel egyezően az elsőfokú ítéletet megváltoztassa és a keresetnek helyt adjon.

Az alperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában tartását kérte. Álláspontja szerint a felülvizsgálni kért ítélet megfelel a jogszabályi rendelkezéseknek. A felperes tévesen hivatkozik arra, a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban hozott végzésében megállapította, hogy az alperes eljárásjogi szabálysértést követett el azzal, hogy a kereseti kérelmen túlterjeszkedett. Téves a felülvizsgálati kérelemnek az az előadása is, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a kereset elutasításának az indokait nem tartalmazza.

A Pp. 270. §-ának /2/ bekezdése értelmében a fél a jogerős ítélet felülvizsgálatát a Legfelsőbb Bíróságtól jogszabálysértésre hivatkozással kérheti. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati

eljárás eredményeként megállapította, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme nem megalapozott.

A felperes helytállóan hivatkozik arra, hogy a polgármesteri hivatal és az önkormányzat ellen indított per nem ugyanazon felek között ugyanabból a tényalapból származó ugyanazon jog iránt volt folyamatban, mint a jelen per, ezért a Pp. 229. §-ának /1/ bekezdése alapján abban a perben hozott jogerős ítélethez fűződő anyagi jogerő negatív hatására, az ítélt dologra, a bíróság elleni kártérítési perben nem lehet hivatkozni. A felperes a keresetben az érvényesíteni kívánt jogot a Ptk. 339. § /1/ bekezdése és a 349. § /1/ és /3/ bekezdése szerinti kártérítési követelésben jelölte meg. A perben eljáró bíróságoknak ezért mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a Ptk. 339. § /1/ bekezdése értelmében a kártérítési felelősség egyik feltétele, a jogellenesség megállapítható-e.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (Bszi.) 2. §-a szerint a bíróságok a vitássá tett vagy megsértett jogról - a törvényben szabályozott eljárásban - véglegesen döntenek. A bíróságok a jogalkalmazási tevékenységük során biztosítják a jogszabályok érvényesülését. A Bszi. 7. §-a értelmében e jogalkalmazó tevékenységük keretében hozott végleges döntésük mindenkire kötelező, beleértve az ügyben érintett személyeket és az állam szervezeteit, így a később eljáró bíróságot is. A kártérítési per bírósága a sérelmesnek tartott jogerős ítéletet a Bszi. 7. §-a alapján nem bírálhatja felül, nem állapíthatja meg annak a jogellenességét. Egységes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy az ítélet tartalmától elválaszthatatlan eljárásjogi jogalkalmazás sem ad alapot a sérelmezett ítélet jogellenessége vizsgálatára, mert az ugyanúgy az érdemi döntésben ölt testet, mint az anyagi jogi jogszabályok alkalmazása. A felperes a felülvizsgálati kérelmének indokolásában is hangsúlyozza, hogyha az alperes nem terjeszkedik túl a fellebbezési kérelem korlátaiban, a Pp. szerint nem lett volna más lehetősége, minthogy a keresettel, illetve a fellebbezéssel egyezően az elsőfokú ítéletet megváltoztassa és a keresetnek helyt adjon. Ennek alapján a Legfelsőbb Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a keresetében az alperes jogellenes magatartásaként az ítélet tartalmától elválaszthatatlan eljárásjogi jogszabálysértésre hivatkozott, amelyből következően kizárt, hogy a polgármesteri hivatal és az önkormányzat elleni jogvitájában keletkezett jogerős ítélet tartalma a bíróság kártérítési felelősségét eredményezze.

A fenti indokok alapján a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálni kért jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban költsége nem merült fel.

A felperes a tárgyi illetékeljegyzési jog miatt le nem rótt - az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 50. § /1/ bekezdésében meghatározott mértékű - felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának /2/ bekezdése alapján köteles az állam részére megtéríteni.

Budapest, 2008. június 26.

Dr. Uttó György s.k. a tanács elnöke, dr. Bella Mária s.k. bíró,
dr. Erményi Lajos s. k. bíró

Nné

A kiadmány hitelül:

tisztviselő